

Відгук отримано
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.120
Людмила Хоружій (Л.Х.Хоружій)
20.05.2026р.

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.120

у Київському столичному
університеті імені Бориса Грінченка,
доктору педагогічних наук,
професору, завідувачу кафедри
освітології та психолого-
педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Людмилі ХОРУЖІЙ

ВІДГУК

офіційного опонента Локшиної Олени Ігорівни, доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України, завідувача відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України на дисертацію Цимбалюк Світлани Миколаївни «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США», подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта /Педагогіка за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність обраної теми та зв'язок з планами відповідної галузі науки.

Про важливість вивчення зарубіжного досвіду та інтеграції України у світовий освітній простір зазначено в низці нормативно-правових документів і стратегічних актів України. Зокрема, у Законі України «Про вищу освіту» міжнародну інтеграцію визначено одним із принципів державної політики у сфері вищої освіти. У Законі наголошується, що держава сприяє розвитку міжнародного співробітництва, гармонізації систем забезпечення якості освіти та впровадженню європейських стандартів для інтеграції у світовий освітній простір. Важливість адаптації міжнародного досвіду закріплена і в Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, де визначено курс на модернізацію системи вищої освіти відповідно до принципів Європейського простору вищої освіти, розвиток академічної мобільності, міжнародного партнерства та забезпечення конкурентоспроможності українських університетів. У цьому контексті актуальним слід розглядати досвід діяльності центрів академічного успіху в університетах США. Американські центри академічного успіху стали невід'ємною складовою університетської інфраструктури та демонструють високі результати у сфері утримання студентів, розвитку академічних навичок і підвищення рівня їхньої

успішності. Такі центри надають комплексну підтримку: академічне консультування, тьюторинг, коучинг, психологічний супровід, програми адаптації першокурсників і раннього виявлення академічних труднощів. Вивчення особливостей діяльності центрів академічного успіху в університетах США є важливим для запозичення ефективних моделей організації студентської підтримки, адаптації міжнародного досвіду до українських реалій та формування сучасного освітнього середовища, орієнтованого на потреби студентів. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських університетів і забезпеченню успішної інтеграції у світовий освітній простір. Тому, тема дисертації Цимбалюк Світлани Миколаївни «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США» є актуальною.

Актуальність обраної теми підтверджує те, що дисертація є складовою частиною комплексного дослідження кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Інноваційність розвитку вищої педагогічної освіти у міждисциплінарному вимірі» на 2021–2026 рр. (державний реєстраційний номер 012U000123).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол № 10 від 30 листопада 2022 р.).

2. Наукова новизна результатів дисертації. Уперше в українській педагогічній компаративістиці цілісно проаналізовано феномен діяльності центрів академічного успіху в університетах США як інституційної форми академічної підтримки здобувачів вищої освіти; виявлено, систематизовано та узагальнено особливості їх діяльності за цільовим, організаційно-нормативним, змістово-технологічним, мережево-комунікаційним та аналітико-результативним блоками; уведено до наукового обігу нормативні документи, аналітичні матеріали та результати досліджень американських учених щодо функціонування центрів академічного успіху. Уточнено зміст понять «академічна успішність» і «центр академічного успіху»; місце центрів академічного успіху в системі академічної підтримки здобувачів вищої освіти США; організаційні засади, функції, механізми діяльності, кадрове та нормативне забезпечення, моделі фінансування й внутрішнього моніторингу центрів академічного успіху; зміст, форми та інструменти академічної підтримки студентів. Подальшого розвитку набули наукові

уявлення про центри академічного успіху як інструмент студентоцентрованої організації освітнього процесу та підтримки індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти; положення щодо порівняльного аналізу американського досвіду академічної підтримки студентів і можливостей його адаптації в закладах вищої освіти України.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Теоретичні положення, які ґрунтуються на автентичному матеріалі, можуть слугувати основою для наукових розвідок у полі педагогіки та компаративної освіти. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробленні методичних рекомендацій щодо адаптації конструктивних елементів досвіду центрів академічного успіху університетів США в практиці закладів вищої освіти України. Матеріали та висновки дослідження можуть бути використані під час проектування моделей академічної підтримки в українських університетах, у професійній підготовці та підвищенні кваліфікації педагогічних і управлінських кадрів, а також у викладанні дисциплін із педагогіки вищої школи, порівняльної педагогіки та організації студентської підтримки.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечена методологічною обґрунтованістю вихідних положень дослідження, комплексним використанням взаємопов'язаних методів, адекватних меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Теоретичні методи охоплюють аналіз наукової літератури для визначення теоретичних засад дослідження; семантико-термінологічний метод для уточнення поняттєвого апарату; порівняльно-історичний і порівняльно-педагогічний методи для аналізу розвитку та особливостей діяльності центрів академічного успіху в університетах США; контент-аналіз для дослідження нормативних документів, офіційних сайтів і цифрових платформ підтримки студентів; структурно-функціональний метод, а також методи класифікації, узагальнення й прогнозування для систематизації результатів дослідження та визначення перспектив адаптації американського досвіду в Україні. Серед емпіричних методів застосовано анкетування та аналіз законодавчої і нормативно-правової бази у сфері вищої освіти України та США.

Достовірність результатів дослідження забезпечується опрацюванням широкої джерельної бази, яка налічує 303 найменування, з них 227 іноземними мовами.

Джерельна база дослідження охоплює законодавчі й нормативно-правові акти України та США у сфері вищої освіти, міжнародні освітні бази даних, статистичні матеріали, аналітичні звіти, наукові праці українських і зарубіжних учених, офіційні вебсайти університетів США та центрів академічної підтримки.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Рівень виконання поставленого наукового завдання є достатньо високим. У дисертації реалізовано поставлену мету та послідовно виконано визначені завдання дослідження, що дало змогу здійснити комплексний аналіз діяльності центрів академічного успіху в університетах США та визначити можливості адаптації їхнього досвіду в системі вищої освіти України.

Здобувачка продемонструвала належний рівень оволодіння методологією наукової діяльності, зокрема вміння здійснювати науковий пошук, критичний аналіз, систематизацію й узагальнення наукових даних, формулювати обґрунтовані висновки та практичні рекомендації у полі педагогічної компаративістики.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу результатів дослідження в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження підтверджено їх апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних зібраннях різного рівня в Україні та за кордоном. Загалом здобувач взяла участь у 16 наукових заходах, з них у 10 міжнародних науково-практичних конференціях; 5 всеукраїнських науково-практичних конференціях; всеукраїнському науково-методичному семінарі.

Основні результати дослідження оприлюднено у 21 публікації, з них – 19 одноосібних: 8 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 1 – у закордонному міжнародному журналі, 12 – в інших журналах та збірниках міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Таким чином, повнота викладу основних результатів рецензованого дисертаційного дослідження відповідає встановленим вимогам.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу. Рецензована дисертація

складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст дисертації викладено на 170 сторінках, загальний обсяг роботи – 262 сторінки.

Розділ 1 «Теоретичні засади вивчення діяльності центрів академічного успіху в університетах США» присвячений виконанню дослідницьких завдань 1 і 2. У ньому проаналізовано стан наукової розробленості проблеми, уточнено понятійно-термінологічний апарат дослідження та охарактеризовано структурно-функціональні особливості системи вищої освіти США. Дисертанткою обґрунтовано міждисциплінарний характер проблеми діяльності центрів академічного успіху, уточнено сутність ключових понять дослідження («академічна успішність», «якість освіти», «центр академічного успіху», «університетська освіта»), а також визначено місце центрів академічного успіху як інституційних осередків академічної підтримки у структурі американських університетів. Обґрунтовано їхню роль у забезпеченні адаптації студентів, підвищенні академічної успішності, утриманні контингенту та функціонуванні внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Розділ 2 «Особливості та зміст роботи центрів академічного успіху в університетах США» спрямований на реалізацію дослідницьких завдань 3 і 4. У Розділі досліджено організацію діяльності центрів академічного успіху, їх змістово-технологічне наповнення та результативність функціонування. Здобувачкою доведено, що центри академічного успіху функціонують як окремі структурні підрозділи або інтегровані сервісні платформи з чітко визначеними функціями, кадровим забезпеченням, механізмами взаємодії та моніторингу результативності. Узагальнено п'ять груп особливостей їх діяльності: цільові, організаційно-нормативні, змістово-технологічні, мережево-комунікаційні та аналітико-результативні. Визначено, що академічна підтримка має комплексний характер і реалізується через індивідуальні, групові та змішані форми роботи із застосуванням тьюторства, коучингу, цифрових сервісів та розвитку навчальних стратегій. Доведено, що центри академічного успіху є важливим механізмом підвищення якості освіти та підтримки індивідуальної освітньої траєкторії студентів.

Розділ 3 «Перспективні напрямки застосування досвіду діяльності центрів академічного успіху в університетах України» присвячений виконанню дослідницького завдання 5. У Розділі здійснено порівняльний аналіз американської та української моделей академічної підтримки студентів, виявлено особливості функціонування центрів підтримки студентів в Україні та обґрунтовано можливості імплементації американського досвіду. У результаті наукового дослідження встановлено, що українські центри перебувають на етапі становлення та орієнтовані переважно на адаптаційну й соціально-психологічну підтримку, тоді як американські центри реалізують комплексну модель академічного супроводу. На основі анкетування студентів дисертанткою підтверджено наявність стійкого запиту на академічну підтримку. Розроблено методичні рекомендації щодо створення центрів академічного успіху в українських університетах, розвитку цифрових сервісів, персоналізованих технологій підтримки та інтеграції центрів у систему забезпечення якості освіти.

Узагальнюючи констатуємо, що структура дисертації авторства С.М. Цимбалюк є логічною, виклад матеріалу – послідовним і науково аргументованим, дисертація характеризується належним контентним наповненням, узагальненням і синтезом, що забезпечило отримання нових наукових результатів.

Робота відповідає вимогам щодо оформлення та обсягу.

8. Дотримання академічної доброчесності, відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. У дисертації С.М. Цимбалюк ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації не виявлено.

9. Дискусійні положення/зауваження стосовно змісту дисертації. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження С.М. Цимбалюк загалом, у контексті наукової дискусії вважаємо за необхідне висловити зауваження і побажання.

1. У дисертаційному дослідженні проаналізовано достатню кількість автентичних зарубіжних джерел, насамперед наукових праць американських дослідників, присвячених діяльності центрів академічного успіху та системі вищої освіти США. Втім, аналіз наукового доробку українських учених щодо

означеної проблематики здійснено менш ґрунтовно. Зокрема, недостатньо систематизовано напрями вітчизняних компаративно-педагогічних досліджень, присвячених особливостям функціонування вищої освіти США, студентської підтримки, механізмів забезпечення академічної успішності. Окрім того, попри наявність окремого підрозділу 3.1. «Досвід роботи центрів академічного успіху в Україні», у роботі недостатньо повно проаналізовано сучасний стан наукового осмислення діяльності центрів підтримки студентів/центрів академічного розвитку, психологічної та освітньої підтримки в українських закладах вищої освіти. Унаслідок цього зіставлення американського та українського досвіду здебільшого здійснюється на рівні практик і моделей функціонування, а не на рівні розвитку наукових підходів і педагогічних концепцій. Більш ґрунтовний аналіз праць українських учених дозволив би чіткіше окреслити ступінь наукової розробленості проблеми у вітчизняному науковому просторі, а також посилити теоретичне обґрунтування можливостей адаптації американського досвіду в системі вищої освіти України.

2. Вітаємо внесок здобувачки у розбудову національної методології компаративістики у галузі освіти. Разом з тим, звертаємо увагу на перспективність удосконалення теоретико-методологічних засад дослідження. Робота виграла б від чіткішого обґрунтування логіки компаративного аналізу. Доцільним було б послідовніше показати, яким чином визначені критерії порівняння були застосовані до проаналізованих кейсів, і як саме це привело авторку до виокремлення основних груп особливостей діяльності центрів академічного успіху в університетах США. Таке уточнення зробило б методологічну основу дослідження ще більш прозорою.

3. Позитивно оцінюючи звернення авторки до українського контексту, вважаємо, що робота могла б бути додатково посилена більш виразним акцентуванням на характері співвіднесення американських і українських інституцій, залучених до порівняння. Оскільки у дослідженні йдеться не завжди про цілком тотожні організаційні моделі, а радше про функціонально близькі структури академічної підтримки, таке уточнення сприяло б ще більш

виваженому прочитанню компаративних висновків і рекомендацій щодо імплементації американського досвіду в Україні.

4. Практичний блок дисертації є безперечною перевагою роботи. Водночас, на нашу думку, рекомендації щодо адаптації досвіду центрів академічного успіху університетів США були б більш прикладними за умови їх чіткішої диференціації за рівнями реалізації. Зокрема, корисним було б окремо виокремити рекомендації, адресовані рівню конкретного закладу вищої освіти, і ті, що передбачають ширшу нормативну чи політичну підтримку. Це надало б практичним висновкам ще більшої структурованості та цільового характеру.

5. Розвиваючи думку щодо цінності практичної значущості компаративного дисертаційного дослідження, звертаємо увагу на недостатньому обґрунтуванні С.М. Цимбалюк застосування американського досвіду, зокрема в аспектах окреслення ризиків, визначення обмежень при врахуванні відмінностей таких реалій як фінансування, автономія закладів вищої освіти, ресурсне забезпечення, культурно-освітнього контексту.

Поряд з тим наголошуємо, що висловлені зауваження та побажання не є принциповими для загальної позитивної оцінки дисертації. Рецензована дисертація містить нові науково обґрунтовані результати, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі освіти/педагогіки в аспекті порівняльної педагогіки.

Загальний висновок. Дисертація «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США» відповідає вимогам до оформлення, що затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019), вимогам, які визначено у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024).

Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, а її автор – Цимбалюк Світлана Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
завідувач відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України

О.І. Локшина

ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
СТВЕРДЖУЮ

завідувач відділом кадрів
Інституту педагогіки НАПН України

